

Az összefegyvernemi hadsereg tömegpusztító fegyverek alkalmazásának viszonyai között folyó támadó hadműveletének hadtápbiztosítása

Lapos Mihály ezredes

A hadsereg támadó hadművelete rendszerint a frontheadművelet részét képezi. Az összefegyvernemi hadsereg a front hadműveleti felépítésében ténykedhet az első lépcsőben, vagy a második lépcsőben, a főcsapás irányában, vagy a másik csapások irányában, a front alapvető csapatai csoportosításának közepén, illetve szárnyán. A front hadművelet végrehajtása során a hadsereg folytathat két, illetve több hadműveletet.

Az első lépcsőben levő összefegyvernemi hadsereg rendeltetése: az ellenség szemben levő csoportosításának szétzúzása; a sávjában levő atomeszközök megsemmisítése; a támadás lendületes kifejesztése a front közelebbi, esetenként a távolabbi feladatának mélységéig; fontos körletek birtokbavétele és az elért siker megerősítése. A hadsereg részére minden esetben meghatározzák: a támadó hadművelet célját, a cél elérése érdekében meghatározzák az első tömeges atomcsapásban való részvétel feladatait, a közelebbi és távolabbi feladatot, valamint a hadsereg feladatát a váratlanul betört ellenség visszaverésére, megsemmisítésére.

A hadsereg támadó hadműveletének méretei:

- a hadművelet mélysége: 250—350 km;
- a támadási sáv szélessége: 80—100 km, esetenként több;
- a támadás közepes napi üteme: 40—60 km, vagy több;
- a támadó hadművelet időtartama: 7—12 nap.

Abban az esetben ha a hadsereg a támadó hadműveletet a DNy-i hadszíntéren hegyes terepen folytatja, a támadó hadművelet megvívásának alapvető elvei változatlanul érvényesek, de ilyen körülmények között a hadsereg támadó hadműveletének megvívását néhány sajátosság jellemzi pl.: A harctevékenység önálló, egymástól eltérő irányokban folyik, feszített harctevékenység bontakozik ki az útsomópontok, a közlekedési utak, a hegyi átjárók és a völgyekben vezető kijáratok, a fennsíkok és más fontos körzetek, objektumok birtokbavételéért. Hegyes körzetekben folyó tevékenység esetén a támadó hadművelet üteme csökken, és a hadsereg támadási sávjának szélessége megnövekszik.

A hadsereg támadó hadműveletének méretei erdős-hegyes körzetekben a következők lehetnek:

- a támadó hadművelet mélysége 150—300 km, vagy több;
- a támadási sáv szélessége: 150 km, vagy több;
- a támadás közepes napi üteme: 25—40 km;
- a hadművelet időtartama: 10—15 nap.

A hadsereg első támadó hadműveletének előkészítése, béke időszakban történik, melynek során a támadó hadművelet oly módon kerül előkészítésre, hogy az biztosítsa a következő feladatok sikeres megoldását: az ellenség váratlan támadásának a visszaverését tömegpusztító fegyverek alkalmazásával, illetve anélkül; az ellenség szétzúzását és a támadó hadművelet céljának elérését csak hagyományos eszközök alkalmazásával; a támadó hadművelet végrehajtását a stratégiai és front rakétacsapatok első tömeges atomcsapásának a nyomában.

A hadsereg támadó hadműveletének végrehajtása atomeszközök alkalmazásával a hadsereg rakétadandár és a csapatok rakétaosztályainak a front első tömeges atomcsapásában való részvételével kezdődik. Az atomfegyverek alkalmazásának eredményétől az ellenség és saját csapatok állapotától függően kerül meghatározásra a csapatok további tevékenységének rendje és az ellenség erői szétzúzása befejezésének módja. Atomcsapások után a csapatok megmaradt csoportosítása a megindulási helyzetből haladéktalanul át kell menjen támadásba az ellenség megmaradt erői szétzúzásának befejezése érdekében. Egyes esetekben az ellenség szétzúzásának befejezése céljából szükséges az ellenség csapataira mért ismétlődő atomcsapások után, a hadsereg második lépcsőjében levő hadosztályok ütközetbe vetése.

Abban az esetben, ha az első lépcsőben levő hadosztályok az ellenség atomcsapásaitól jelentős veszteségeket szenvedtek, a hadseregarancsnok és törzs a fő figyelmet a harc képes csapatok vezetésére kell fordítsa. Meg kell határozni részükre a harc feladatát és abban az esetben, ha az ellenség támadásba megy át, meg kell szervezni az ellenség betörésének a visszaverését. Ezzel egyidejűleg meg kell szervezni és végre kell hajtani az atomcsapás következményeinek a felszámolását, és a csapatok harc képességének a helyreállítását.

Az ellenség feléledő erőinek szétzúzási módjai különbözők lehetnek: a hadművelet kezdetén a hadsereg csapatai kerülhetnek olyan helyzetbe, amikor harcot kell folytatni a védelembe áttent ellenséggel és az ellenség erőit a védelem áttörése során kell megsemmisíteni, majd ezután kell a sikert kifejleszteni az ellenség mélységébe és a megmaradt csoportosításának a szárnyába. Ilyen helyzetben a tömegpusztító fegyverek alkalmazásával folyó támadó hadművelet megvívása során az ellenség a védelmet elfoglalhatja tervszerűen a harctevékenység megkezdése előtt, vagy annak megvívása során nem előkészített terepszakaszon.

Leggyakoribb esetként azt lehet feltételezni, hogy a támadó hadművelet során az ellenség sietve megy át védelembe. Ilyen esetben egyes irányokban az ellenség képes lesz berendezni védőkörleteket és ellenállási csomópontokat, míg más irányokban a védelem mélységét a szükséges mértékben nem tudja kifejleszteni és a kiépített, kijelölt védőkörleteket

a szükséges erővel nem tudja megszállni. Előfordulhat, hogy a védőkörleteket a mélységből előrevont csapatok, illetve a visszavonuló egységek és magasabbegységek szállják meg. A hadsereg csapatai az ilyen védelmet menetből kell áttörjék széles arcvonalon, rövid tüzelőkészítés után. Az áttörés során ki kell használni az ellenség harcrendjében az atomcsapások következtében keletkező réseket, szakadásokat. A csapatok támadásának irányaiban az épségben maradt ellenállási csomópontokra ismétlődő atomcsapásokat és tűzcsapásokat kell mérni még mielőtt a csapatok azokat elérik. Abban az esetben, ha az atomeszközök mennyisége nem elegendő, létrejöhet olyan helyzet, amikor egyes irányokban ismétlődő atomcsapások mérésére kerül sor, másik irányokban tüzelőkészítés kerül végrehajtásra és a csapatok ezen csapások nyomában törnek át, illetve fejezik be az ellenség fő ellenállási vonalának az áttörését. Az ellenség védelmének áttörése során a csapatok lendületesen, a manőver széles körű alkalmazásával kell ténykedjenek.

A támadó hadművelet előkészítésének és megvívásának ezen alapvető tételei és elvei alapvető hatást gyakorolnak a csapatok minden oldalú biztosításának megszervezésére, és meghatározzák a hadtáp munkájának feltételeit, tartalmát és végrehajtásának rendjét is.

I.

A hadsereg csapatai hadtápbiztosítására vonatkozó elhatározás meghozatala és a csapatok hadtápbiztosításának megtervezése

A hadsereg csapatai hadtápbiztosításának megszervezése a hadsereg támadó hadművelete előkészítésének egyik fontos eleme, amely megvalósításra kerül a Front-hadtáp Direktíva, a hadseregearcparancsnok elhatározása és utasításai alapján. A háború kezdetén lefolytatásra kerülő hadsereg támadó hadműveletének hadtápbiztosítását békeidőszakban tervezik. A következő hadműveletek hadtápbiztosításának megtervezésére — a Nagy Honvédó Háború tapasztalatai alapján — rendszerint az előző támadó hadművelet során kerül sor. Ezért a hadsereg hadtáptörzs fő feladatát az első támadó hadművelet hadtápbiztosításának megtervezése során a békében kidolgozott tervek egyeztetése, a konkrét helyzetnek megfelelő pontosítása és a megváltozott feladatoknak a csapatokhoz történő lejuttatása képezi. Ezen feladatok végrehajtásával egyidejűleg a hadsereg hadtáptörzs részéről vezetni kell a hadtápegységek mozgósítását is. Az ellenség váratlan támadása esetén keletkezhet olyan helyzet, amikor a hadsereg hadtáptörzs ezeket a feladatokat az ellenség csapásai alatt kénytelen megszervezni és egyidejűleg olyan új feladatot megoldani, mint a váratlanul betört ellenség visszaverésének hadtápbiztosítása.

A hadtápbiztosítás megszervezésének kiinduló adatai a következők:

— a hadseregearcparancsnok elhatározása a támadóhadműveletre és az általa kiadott utasítások;

— a Front-hadtáp Direktíva;

— a hadsereghadtáp állománya és lehetőségei.

A hadseregpáncsnok elhatározása a hadtápbiztosítás megszervezésének alapját képezi. A hadseregpáncsnok az utasításaiban a hadtáprészére meghatározza:

- a hadtápr feladatait a támadó hadművelet előkészítése és végrehajtása során;
- a hadsereg mozgóbázis, mozgóbázis részleg szétbontakozásának alapvető irányait;
- az anyagi készletek létrehozásának idejét és a fogyasztás normáit;
- a hadtápr őrzésének és védelmének alapvető rendszabályait és az e célra kijelölt erőket és eszközöket;
- a hadtápr készenlétének időpontját;
- a hadsereghadtápr vezetési pont települési körletét.

A hadseregpáncsnok hadtáphelyettese a hadseregpáncsnok utasításai és elhatározása megalapozása, valamint a csapatok folyamatos hadtápbiztosítása érdekében kialakítja a hadtápbiztosításra vonatkozó elhatározását, amelyben meghatározza:

- a hadtápr megszervezésére vonatkozó elgondolást (a hadtápr erői és eszközei milyen, a hadsereg mely csoportosításának hadtápbiztosítása érdekében, milyen körletekben és irányokban bontakoznak szét, és azok manővereinek jellege a támadó hadművelet során);
- a hadtápr erőinek és eszközeinek szétosztását a mozgóbázis és mozgóbázis részlegek között;
- a hadsereg közlekedési utak fenntartásával és helyreállításával kapcsolatos feladatokat;
- a csapatok anyagi biztosításának rendjét;
- az anyagi eszközök csapatokhoz történő utánszállításának rendjét;
- az egészségügyi biztosítás feladatait;
- a tartalékként kijelölt hadtápr erőket és eszközöket, azok manőverét és felhasználásnak rendjét a hadművelet folyamán;
- a hadsereghadtápr őrzésével és védelmével kapcsolatos rendszabályokat;
- a hadtáprvezetés megszervezését.

Az elhatározás kidolgozása során együtt kell működni azon szolgálati ágak főnökeivel, akik nem tartoznak a páncsnok hadtáphelyettes alárendeltségébe. Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy a páncsnok hadtáphelyettes utasításai a hadtápr megszervezésére, az anyagi eszközök utánszállításának megszervezésére, a csapatok ellátására vonatkozóan kötelező érvényűek valamennyi fegyvernemi főnök és szolgálatiág-vezető, valamint a csapatok és magasabbegységek páncsnokai részére is.

A hadsereg hadtáprőrző, a hadseregpáncsnok utasításai, a hadseregpáncsnok hadtáphelyettes elhatározása alapján megtervezi a csapatok hadtápbiztosítását és kidolgozza a hadtápbiztosítási tervet. A terv kidolgozása során szem előtt kell tartani a Törzsszolgálati Utasításban kifejtett következő elvet: „A tervezésnek a saját csapatok és az ellenség lehetőségeinek a reális számbavételére, a harctevékenység kifejlődésének előrelátására kell alapozódnia és arra kell irányulnia, hogy

biztosítsa az erők és eszközök összehangolt és a legnagyobb effektivitással történő alkalmazását.*

A csapatok hadtápbiztosítására kidolgozott terv a hadművelati terv szervez részét képezi, amelyben az elhatározással összhangban meghatározásra kerül a hadtáp feladata, a támadó hadművelet előkészítése és a támadó hadművelet megvívásának időszakára, a csapatok hadtápbiztosítása érdekében bevezetendő alapvető rendszabályok, azok végrehajtásának rendje és módja. A csapatok hadtápbiztosítása részletesen megtervezésre kerül a támadó hadművelet első napjára, a hadsereg részére meghatározott közelebbi feladat mélységéig, míg a hadművelet további időszakára csak általában.

A terv térképen kerül kidolgozásra, mellékletként magyarázó szöveggel.

A térképen ábrázolni kell:

- a hadsereg sávhatárait;
- a hadsereg közelebbi és távolabbi feladatát;
- a hadosztály, HDS, Front-hadtáp alegysége, egységek elhelyezéseinek körleteit a megindulási helyzetben és a hadművelet folyamán;
- a hadsereg fő-, kíséző- és haránt útjait;
- a hadsereg részére meghatározott kirakóállomásokat;
- a front hadsereg és hadosztályok hadtáp vezetési pontjainak elhelyezési körleteit és a hadsereg hadtápvezetési pont áttelepülésének irányát.

Valamennyi egyéb adatot, számvetéseket szöveges formában kell elkészíteni a magyarázó jelentésben, amelynek tartalmában általában kifejezésre kerül:

- a hadtáp alapvető feladatai a hadművelet megkezdéséig és a hadművelet folyamán;
- a hadtáp megszervezésének alapvető rendszabályai;
- a hadsereghadtáp állománya;
- az anyagi biztosítás rendje a hadsereg anyagi szükséglete és biztosítottasága; a csapatok anyagi biztosítása a közelebbi feladat végrehajtása során, a hadművelet első napján és a távolabbi feladat végrehajtásának időszakában;
- az anyagi eszközök utánszállításának rendje a hadművelet első napján és a hadsereg közelebbi, távolabbi feladatainak végrehajtása során;
- egészségügyi biztosítás;
- a hadtáp őrzésének és védelmének rendszabályai;
- a hadtápvezetés rendje.

A terv egységes, és vonatkozik mind tömegpusztító fegyverek, mind hagyományos eszközök alkalmazásával folyó hadművelet esetére. A tervet aláírják, a hadseregparancsnok hadtáphelyettese és a hadsereg hadtáptörzsfőnöke. Egyeztetni kell a hadsereg törzsfőnökével és a hadseregparancsnok hagyja jóvá.

* Tábortörzsszolgálati Utasítás 88. pont.

A terv kidolgozásával egyidejűleg a törzs kidolgozza a hadtáp-parancsot, és biztosítja az abban meghatározott feladatok eljuttatását a csapatokhoz.

Korszerű viszonyok között a harctevékenységet magas fokú dinamizmus, a manőverek széles körű végrehajtása, a helyzet gyors és éles változásai jellemzik. Ezekből a tényekből következik, hogy a hadtápvezetését a csapatok hadtáp biztosítására vonatkozó elhatározás meghozatala és annak megtervezése, valamint a harctevékenység végrehajtásának időszakában magas fokú operativitás kell, hogy jellemezze.

Jelen időszakban a hadtápvezetés operativitás fokozásának útjai a következők lehetnek: a hadtáphegyettes és a hadtáptörzs munkamódszereinek és munkastílusának állandó javítása és tökéletesítése; a korszerű, a vezetési folyamatok gépesítését és automatizálását szolgáló technikai eszközök, valamint a korszerű és nagy kapacitású híreszközök ésszerű és széles körű felhasználása.

A törzsmunka során csak ezek együttes alkalmazásának eredményeképpen lehet gyorsan és pontosan meghatározni a hadtáp erők és eszközök legcélszerűbb felhasználásának rendjét, valamint kidolgozni a helyes elhatározás meghozatalát biztosító számvetéseket.

II.

A hadművelet első napjainak anyagi-technikai és egészségügyi biztosítása különös tekintettel az ellenség fő ellenállási vonala áttörésének időszakára

A hadművelet első napjaiban a csapatok hadtápbiztosítása a hadtápbiztosítási terv alapján valósul meg a konkrétan kialakult helyzet figyelembevételével. A hadtáp feladatainak a terjedelme, azok végrehajtásának módja és rendje a konkrét helyzettől, és a csapatok részére meghatározott feladat végrehajtásának módjától és jellegétől függ.

A hadművelet első napjaiban a hadtáp feladatait alapvetően meghatározza a felek által mért első tömeges atomcsapás eredménye, valamint a csapatok részére meghatározott feladat végrehajtásának a módja.

A felek által mért első tömeges atomcsapás után a helyzet élesen megváltozhat: nagy számú rombolások keletkeznek, nagy kiterjedésű szennyezett körletek jöhetnek létre, továbbá előntések, tüzek keletkezhetnek az erdőkben és a lakott területeken (körzetekben). Érthető, hogy ilyen helyzetben az ellenség atomcsapásainak következtében nem sikerül elkerülni a veszteségek keletkezését. Néhány magasabbegység és hadtápalagság jelentős veszteségeket szenvedhet, illetve elveszthetik a harcképességüket, illetve működőképességüket.

Ebben a helyzetben a hadtáp előtt a következő feladatok állnak: rövid idő alatt helyre kell állítania a csapatok és hadtáp harcképességét, fel kell számolni az ellenség által mért atomfegyverek csapásainak következményeit és készen kell lenni a tervben szereplő és elkövetkezendő feladatok végrehajtására.

Ezeknek a feladatoknak a végrehajtása a hadtáp személyi állományától, a hadtáp vezető szervektől nagymérvű operativitást, pontosságot követel meg.

A csapatok harcképességének a helyreállítását és az ellenség által mért atomcsapások következményeinek a felszámolását a hadseregtörzs tervezi, a fegyvernemi főnökök és szolgálatiág-vezetők bevonásával.

Ennek során a hadseregben kidolgozásra kerül a következmények felszámolásának és a csapatok harcképessége helyreállításának terve.

A feladatok célirányosabb és sikeresebb végrehajtása érdekében célszerű hasonló tervet a hadtáptörzsben is kidolgozni a következő formában:

J ó v á h a g y o m !

.....
hadseregpáncsnok

T E R V

AZ ELLENSÉG ÁLTAL MÉRT ATOMCSAPÁSOK KÖVETKEZMÉNYEINEK A FELSZÁMOLÁSÁRA ÉS A CSAPATOK HARCKÉSZSÉGÉNEK A HELYREÁLLÍTÁSÁRA

Maeg-ek és csapatok	A csapatok száma	A szükséges rendszabályok	A kijelölt erők és eszközök	A feladatok végrehajtási határideje	A végrehajtásért felelős
---------------------	------------------	---------------------------	-----------------------------	-------------------------------------	--------------------------

A tervet a törzsfőnök írja alá, és a páncsnok hagyja jóvá. Ez a terv jól bevált, 1971 októberben a Vezérkari Akadémián lefolytatott hadijátékon. A hadtáp és a csapatok harcképességének a helyreállítása során alapvető figyelmet kell fordítani a sebesültek eü. ellátására, a hadtápvezetés helyreállítására, az anyagi eszközökben keletkezett veszteségek pótlására és a sérült technika helyreállítására.

A hadművelet első napjaiban a hadsereg csapatainak folyamatos anyagi biztosítása, különösen az első atomcsapás mérése után, csak valamennyi szolgálati ág, valamennyi hadtápegység és -alegység együttes erőfeszítése útján valósítható meg.

A hadtápra háruló feladatokat csak akkor lehet sikeresen végrehajtani, ha a hadtáptörzs állandóan ismeri a hadműveleti és hadtáphelyzetet, előre látja a csapatok anyagi szükségleteinek várható változásait, időben ráirányítja a szolgálatiág-főnökök figyelmét azon alapvető feladatok végrehajtására, amelyek a kialakult helyzetben meghatározzák a csapatok hadtápbiztosítását. A hadművelet első napjain a csapatok anyagi biztosítása igen nagy terjedelmű feladat, mely azzal magyarázható, hogy a csapatok ebben az időszakban hajtják végre a legfontosabb feladatokat,

azaz ebben az időszakban zúzzák szét az ellenség szemben levő csoportosításának alapvető erőit. Ebből kiindulva, a csapatok anyagi biztosításának tervezése során, figyelembe kell venni azt, hogy a fogyasztási normékként meghatározott anyagok jelentős része 60—70%-a ebben az időszakban kerül felhasználásra, amely lényegében a hadsereg közelebbi feladatának a végrehajtását jelenti.

A csapatok folyamatos anyagi biztosításának az alapját az anyagi eszközök megszakítás nélküli utánszállítása képezi. Korszerű viszonyok között, a hadsereg atomeszközök alkalmazásával folyó támadó hadműveletében a közelebbi feladat végrehajtásáig az anyagi eszközök utánszállításának közepes napi terjedelme elérheti a 3—5 ezer tonnát, az első nap pedig 5—7 ezer tonna is lehet.

Első, második nap a hadsereg az anyagi eszközöket saját szállító eszközeivel szállítja a csapatok szállító eszközeinek a bevonásával a közelben levő állandó jellegű raktárakból, kirakó állomásokról és részben a hadsereg mozgóbázisról. Kivételt képez a lőszer-utánszállításának a rendje, alapvetően az a mennyiség, amely az ellenség fő ellenállási vonala áttöréséhez szükséges, alapvetően akkor, ha a hadművelet tömegpusztító fegyverek alkalmazása nélkül folyik.

Ha a HDS és a FRONT állományába a rendszeresített szállító egységek és alegységek beérkeznek, az utánszállítás a FEB-ről a HD MB-ig rendszerint a FRONT, a HDS MB-tól a hadosztály raktáraiból a HDS eszközeivel történik. A HDS MB-tól a csapatokhoz történő ag. utánszállítási feladatok végrehajtásába rendszerint csak a II. lépcsőben levő hadosztályok, a HDS közvetlen csapatok szállító eszközei kerülnek bevonásra.

A tömegpusztító fegyverek alkalmazása nélkül folyó támadó hadművelet első napján a htp. sajátos és jellemző feladata lesz az ellenség fő ellenállási vonala áttörésében résztvevő csapatok tüzéségi lőszerrel való ellátása. Egyes esetekben ez a feladat a htp. részére akkor is jelentkezik, ha a támadó hadművelet tömegpusztító fegyverek alkalmazásával folyik.

A gyakorlatok tapasztalatai alapján a szemben álló ellenség csoportosításától a védelemben való átmenet körülményeitől, az ellenség védelme felépítésének jellegétől, a biztosítási öv mélységétől függően első nap a tüzéségi lőszer-szükséglet különböző lehet. Közpesen 1,7—2,2 javadalmazás, amelyből:

- a biztosítási öv leküzdésére 0,3—0,4 javadalmazás;
- a tüzelőkészítésre 1,0—1,2;
- a csapatok támogatására 0,4—0,6 javadalmazás szükséges.

Amennyiben a támadó hadművelet atomeszközök alkalmazásával folyik és szükségessé válik az ellenség fő ellenállási vonalának áttörése, az első nap a tüzéségi lőszer fogyasztása jelentősen kevesebb lesz. Az ellenség fő ellenállási vonalának áttöréséhez szükséges tüzéségi lőszer mennyisége az áttörés konkrét körülményeitől, az ellenség pusztulásának fokától, az ismétlődő atomcsapások mérésének lehetőségétől, a tüzéség lehetőségétől és konkrét feladataitól függ.

A tömegpusztító fegyverek alkalmazásával folyó támadó hadművelet első napján a tüzéségi lőszer fogyasztása közepesen 0,8—1,2 javadalmazás lehet, amelyből:

- a biztosítási öv leküzdésére 0,1—0,2;
- a tüzelőkészítésre 0,4—0,6;
- a csapatok támogatására 0,3—0,4 javadalmazás szükséges.

Mint látható, ez a mennyiség jelentősen kevesebb mint az előző, ugyanakkor számításba kell venni azt, hogy a felek által mért első tömeges atomcsapás után bonyolult helyzet jön létre, amelyben a csapatok anyagi biztosítása rendkívüli mértékben megnehezül.

A csapatok tüzérségi lőszerrel való biztosításának módja különböző lehet. A csapatok hadtápbiztosításának tervezése során fogatosítani kell mindazokat a rendszabályokat, amelyek biztosítják a feladat végrehajtását mind a tömegpusztító fegyverek alkalmazása esetére, mind csak hagyományos eszközök alkalmazása esetén. E célból a csapatoknál időben létre kell hozni kiegészítő készletet, a hadosztályoknál és hadseregnél mozgó tartalékokat. Így például, az „UDÁR-72” parancsnoki és törzsvetési gyakorlaton, amelyet 1972-ben a Vezérkari Akadémián vezettek le, a hadművelet kezdetére a 18. hadseregnél a tüzérségi lőszer újraelosztásával a tüzérségi lőszer célszerű málházásával a következő tüzérségi lőszer-tartalékokat hozták létre: csapatoknál 1 javadalmazás; a tüzérségi tüzelő-állásokban 0,3; a hadosztály szállító eszközökön 0,5; a hadsereg szállító eszközökön 0,5 és a FRONT szállító eszközökön 0,3 javadalmazás. Összesen: 2,6 javadalmazás.

Ebben az esetben a támadó hadművelet első napján a tüzérségi lőszer-szükséglet 1,5—2 javadalmazás volt.

A felsorolt példákon kívül, a hadsereg és a hadosztály raktáraknál tüzérségi lőszerből esetenként létre lehet hozni tartalékokat földre rakva abból a célból, hogy a csapatok részére a tüzérségi lőszer átadását megfelelő időben biztosítsuk.

A hadsereg csapatainak támadásba való átmenetével egy időben célszerű a szállító eszközökön létrehozott mozgó tartalékokat közelíteni a csapatokhoz és előrevonni a következő módon.

A hadosztály mozgó tartalékokat az ezredhadtápok menetoszlopában, a hadsereg mozgó tartalékokat az első lépcsőben levő hadosztályok hadtápjainak a menetoszlopában célszerű meneteltetni felkészülve arra, hogy szükség esetén átadják a lőszert az ellenség fő ellenállási vonala előtt elfoglalt tüzérségi tüzelőállásokban. Az első tömeges atomcsapás mérése után fel kell készülni a tüzérségi lőszerrel való manőverezésre is.

Korszerű körülmények között a csapatok technikai biztosításának jelentősége, szerepe, lényegesen megnő. Ez magyarázható először azzal, hogy a csapatok nagy tömegű és bonyolult technikai eszközökkel vannak felszerelve, másodsor, hogy a harctevékenységek során rendkívül sok sérült technika keletkezik. Ha például a Nagy Honvédő Háború hadműveleteiben az összefegyvernemi és harcoksi alegységeknél a közepes napi veszteség 8—9⁰/₁₀ volt harcokcsikban, jelenleg korszerű hadműveletekben tömegpusztító fegyverek alkalmazása esetén a közepes napi veszteség harcokcsikban elérheti a 12—15⁰/₁₀-ot, gépjárművekben 11—13⁰/₁₀-ot. Ezek a veszteségek az első napon, az első tömeges atomcsapások mérése következtében jelentős mértékben megnövekedhetnek.

A technikai eszközök helyreállítása és javítása a hadművelet első napjaiban a csapatok javító eszközeivel történik, mivel a hadsereg a mű-

szaki javító- és hátraszállító századon kívül nem rendelkezik saját javító eszközökkel. A továbbiakban a FRONT javító csapatainak a beérkezése után a sérült technikai eszközök helyreállításába a FRONT eszközei is bekapcsolódnak. Elsősorban a kevés munkát igénylő technikai eszközök kerülnek megjavításra és helyreállításra. A technikai eszközök helyreállításnak alapvető módja az alkatrész-csere. A sérült technika hátraszállítása a hadsereg erőivel és eszközeivel valósul meg. A csapatok kiürítő eszközei elsősorban a tömegpusztulási gócbokban levő technikai eszközök kiürítésére kerülnek felhasználásra.

A tömegpusztító fegyverek alkalmazásának viszonyai között az egészségügyi veszteségek tömeges keletkezése és a csapatok harcképességének folyamatos fenntartása miatt az egészségügyi biztosítás rendkívül fontos jelentőséggel bír.

Az egészségügyi szolgálat az ellenség által mért atomcsapások következményei felszámolásában alapvető szerepet játszik. Ez azzal magyarázható, hogy a hadsereg támadó hadművelete során az egészségügyi veszteség elérheti a 27—42⁰/₀-ot. Az egyidejű és a legnagyobb egészségügyi veszteség az ellenség első tömeges atomcsapása következményeként várható. Az ellenség első tömeges atomcsapása következtében az eü. veszteség elérheti az egész hadművelet megvívása alatt várható eü. veszteség 25—30⁰/₀-át.

Az atomcsapások következtében keletkező sebesültek egészségügyi ellátása a csapatok és hadsereg eü. erőivel és eszközeivel történik. A hadsereg eü. osztagok egy része e feladat végrehajtása során együttműködik a hadsereg mentőosztagaival. A sebesültek kiürítése a tömegpusztulási gócbokból a csapatok erőivel és eszközeivel történik az E, HO SH-re, valamint az eü. og.-ra. Ezekről a segélyhelyekről a sebesültek kiürítését a hadsereg és FRONT sebesült-szállító alegységei végzik.

III.

A csapatok hadtápbiztosítása érdekében a hadtáp erőivel és eszközeivel történő manőver megszervezése és végrehajtása a támadó hadművelet nagy ütemben történő kifejlesztése során nagy kiterjedésű szennyezett, rombolt körletek megléte esetén

A harctevékenység során alapvetően az ellenség első lépcsőjében levő alapvető csoportosítás szétzúzása után kedvező feltétel jön létre a támadó hadművelete nagy ütemben történő kifejlesztésére.

Ebben a helyzetben ütközetbe vetésre kerülhet a HDS II. lépcsője vagy összefegyvernemi tartaléka, széleskörűen alkalmazásra kerülnek a légidepszontok és ugyanakkor egyes irányokban szükségessé válhat az ellenség ellencsapásainak visszaverése is. Ilyen körülmények között az atomeszközök alkalmazása és azok alkalmazása során keletkező széles kiterjedésű szennyezett körletek és rombolások, jelentősen akadályozzák a HDS második lépcsőjében és a FRONT tartalékában levő csapatok előrevonását.

A csapatok htp. biztosítása a támadó hadművelet nagy ütemben tör-

tendő kifejlesztése során alapvetően a htp. biztosítási terv alapján valósul meg, melyet a htp. tő. részéről a kialakult konkrét hadművelési helyzetnek megfelelően állandóan pontosítani kell. Ilyen körülmények között a HDS htp. előtt a következő feladatok állhatnak:

— a HDS főcsapásának irányában támadó csapatok anyagi készletének a feltöltése;

— a HDS II. lépcsőjében, vagy tartalékában levő csapatok ütközetbe vetésének htp. biztosítása;

— az ellenség ellencsapását elhárító csapatok htp. biztosítása;

— mozgótartalékok létrehozása az ellenség üldözését végrehajtó csapatok htp. biztosítása érdekében, és más egyéb fontos feladatok.

Ezen feladatok végrehajtása érdekében a htp. erőivel és eszközeivel széles körű manőverek végrehajtása szükséges. A htp. erőivel, eszközeivel időben végrehajtott manőver jelentőségét a Nagy Honvédő Háború tapasztalatai ragyogóan bizonyítják. A háború harmadik időszakának befejező hadjáratában a támadó hadműveletek nagy ütemben és különböző irányokban folytak, melynek következtében a manőverek gyors végrehajtása érdekében felmerült annak a szükségessége, hogy a különböző szintű htp. szervek állandóan rendelkezzenek mozgó tartalékokkal. Pl.: a Visztula—Odera-i hadműveletben, amikor az I. Bjelorusz FRONT csapatai kijutottak az Odera folyóhoz olyan helyzet keletkezett, amelyben várható volt az ellenség ellencsapása. Ebben a helyzetben a FRONT PK elhárította négy összefegyvernemi és két hk. HDS gyors átcsoportosítását a veszélyeztetett irányokba. Ezen csapatok htp. biztosítását a htp. erőivel és eszközeivel végrehajtott gyors manőver eredményeként oldották meg, és öt nap alatt a központ szállító eszközeivel kiszállítottak több mint 7 ezer tonna lőszert, az eu. szolgálat pedig rövid idő alatt szétbontakoztatott kórházbázisokat 15 ezer ágygal.

A támadó hadművelet nagy ütemben történő kifejlesztése során a csapatok htp. biztosításának megszervezésekor a feladatok végrehajtása rendjének meghatározásakor, a htp. erőivel és eszközeivel végrehajtásra kerülő manőver jellegének meghatározásakor számolni kell a nagy kiterjedésű szennyezett és rombolt körletek meglétével.

A hadtápegységek tevékenységének sikere, a nagy kiterjedésű szennyezett és rombolt körletek leküzdése során biztosítható:

— a vegyisugár helyzet és várható kihatásának előrejelzésével;

— a hadtápegységeknek és -alegységeknek a vegyisugár és biológiai helyzetről történő időbeni értesítésével;

— a hadtáp tevékenységének azon körletekbe történő áthelyezésével ahol a személyi állomány a legkisebb sugárszennyezettségnek van kitéve;

— a hadtáp működőképességét biztosító rendszabályok bevezetésével;

— a szennyezett és rombolt körletek leküzdésének legcélszerűbb módszereinek a kiválasztásával;

— a vegyivédelmi eszközök időbeni használatával.

A szennyezett és rombolt körletek leküzdésének megszervezése során minden esetben azt kell alapul venni, hogy a csapatok anyagellátása fo-

lyamatos legyen és a személyi állomány a lehető legkevesebb sugárada-
got szenvedje el.

Az ilyen körletek leküzdésének módját a hadműveleti, a hadtáp és meteorológiai helyzet, a vegyi-sugár helyzet, az utak romboltságának foka, az előntések, a tüzek, a terep és az ellenség tevékenysége jellegé-
nek függvényében kell meghatározni.

A hadtápegységek a szennyezett, rombolt körleteket leküzdhetik menetből a sugárszint csökkenéseinek bevárása nélkül, a szennyezett kör-
letek megkerülésével és kombinált módon. A szennyezett körletek leküz-
dése során a személyi állomány alkalmazza az egyéni vegyvédelmi esz-
közöket. Ezen zónák leküzdése után, fontos jelentőséggel bír a személyi
állomány és htp. technikai eszközök részleges és teljes mentesítésének
időbeni végrehajtása.

A nagy kiterjedésű, nagyfokú szennyezett körletek leküzdése céljából
a htp. részére légi szállítóeszközök is kijelölésre kerülhetnek, melyeket
rendszerint a HVP „átdobására”, egyes esetekben pedig lőszer- és üzem-
anyag utánszállításra célszerű felhasználni alapvetően azon csapatok ré-
szére, ahova az utánszállítás más szállító eszközökkel nem biztosítható.

Amennyiben a támadó hadművelet a DNy-i hadszíntéren hegyes kör-
zetekben kerül végrehajtásra, a csapatok htp. biztosítását néhány sajátos-
ság jellemzi:

— a hadtápbiztosítást egymástól élesen elhatárolt és nagyobb távol-
ságra levő irányok szerint kell megszervezni;

— a hadtáp alegységek települési távolságának meghatározásánál
nemcsak a távolságot, hanem a hadtáp és a csapatok közötti távolság
megtételéhez szükséges időt is figyelembe kell venni abból kiindulva,
hogy a szállítási feladatok milyen eszközökkel kerülnek megoldásra;

— az anyagi biztosítás megszervezésénél számításba kell venni, hogy
a meredek röppályájú fegyverek lőszerfogyasztása megnövekszik, ugyan-
csak megnövekszik a lövész lőszer, a robbanó anyag, az üzemanyag, va-
lamint a műszaki és gjmű. ag. felhasználásának mennyisége is;

— a hegyekben a nagyfokú hőmérsékleti ingadozás következtében
szükségessé válik a csapatok ellátása speciális hegyi felszerelésekkel, me-
legruházattal és tüzelő anyagokkal;

— az átlagos menetsebesség, a motorok hajtóművei teljesítőképes-
ségének, s ezzel együtt a gépjárművek teherbíró képességének csökke-
nése következtében a hadtáp tagozatok szállítási kapacitása az átlagosnál
lényegesen kevesebb lesz.

Mindezek szükségessé teszik:

— a hadtáp erőinek és eszközeinek, a csapatok támadási irányainak
megfelelő elhelyezését, biztosítva a hadtáp erő kifejtésének összpontosítását
a főcsapás irányában;

— a hadtáp közelítését a csapatokhoz. A HDS HVP-t a HDS H-tól
5—10 km távolságra kell telepíteni;

— a hadosztályok hadtápjainak megerősítését a HDS hadtáp erői-
ből és eszközeiből, továbbá a járműveknél a zászlóalj - és ezredhadtá-
poknál a kiegészítő készletek felhalmozását;

— a kk. zászlóaljnak munkájának nagy gondossággal történő megszervezését;

— az utak mentén az üzemanyag feltöltőpontok, segélyhelyek, melegedő és élm. ellátó pontok berendezését.

A hadtápbiztosítás megszervezésénél számításba kell azt is venni, hogy a hadtápegységekkel és anyagi eszközökkel való manőver végrehajtására nagy kiterjedésű szennyezett zónák leküzdésére korlátozott lehetőségek vannak.

A HDS hadtáp megerősítése céljából sokprofilú FRONT-kórházakat kell szétbontakoztatni a csapatok támadási irányainak megfelelően.

Befejezésként megállapítható, hogy az áttekintett kérdések meggyőzően bizonyítják azt, hogy a csapatok htp. biztosítása tömegpusztító fegyverek alkalmazásának viszonyai között folyó támadó hadművelet során bonyolult folyamat és egyike azon tényezőknek, melyek a HDS részére megszabott feladatok sikeres teljesítését alapvetően befolyásolják.

A csapatok hadtápbiztosítására vonatkozó elhatározás meghozatala a terv kidolgozása és megvalósítása során széleskörűen alkalmazni kell a korszerű vezetésképesítési eszközöket, valamint a nagy teljesítményű és gyors adattovábbításra képes híreszközöket. A hadtápvezetés operativitásának fokozása érdekében állandóan javítani és tökéletesíteni kell a hadtáptörzsek munkastílusát és módszereit.

A csapatok folyamatos hadtápbiztosítása érdekében a hadművelet első napja során kiegészítő készleteket kell felhalmozni, alapvetően tüzérségi lőszerből, és gondosan meg kell szervezni a hadtáp tömegpusztító fegyverek elleni védelmét, a felek első tömeges atomcsapása után időben kell foganatosítani mindazon rendszabályokat, melyek biztosítják a csapatok és hadtáp harcképességének helyreállítását, valamint az atomeszközök alkalmazási követelményeinek a felszámolását.

A hadművelet első napjaiban a csapatok hadtápbiztosítása érdekében alapvetően az ellenség főellenállási vonalának áttörése során fel kell használni a csapatok, az állandó hátországi raktárak anyagi készleteit a kirakó állomásokra kiszállított anyagokat. Ebben az időszakban az anyagi eszközök utánszállítása rendszerint a csapatok eszközeivel történik. Az anyagi eszközök fogyasztása — abban az esetben ha az áttörés tömegpusztító fegyverek alkalmazása során történik, — jelentősen kevesebb, mint csak hagyományos eszközök alkalmazásával történő áttörés esetén, ugyanakkor a htp. munkája nem könnyebb, mert a felek első tömeges atomcsapása után a helyzet rendkívül bonyolult és egy időben kell végrehajtani mind a támadó hadművelet htp. biztosítását, mind a csapatok és htp. harcképességének helyreállítását.

Az egészségügyi szolgálat részére a fő feladatok a hadművelet első napjaiban jelentkeznek, alapvetően az első tömeges atomcsapás után, amikor az egészségügyi veszteség a hadműveletre tervezett eü. veszteség 25—30%-át elérheti.

A támadó hadművelet nagy ütemben történő kifejlesztése során széles kiterjedésű rombolások és szennyezett körletek megléte esetén a csapatok folyamatos htp. biztosítása érdekében létre kell hozni a htp. erőivel és eszközeivel történő manőver feltételeit és egyidejűleg biztosítani kell a szennyezett körletek gyors leküzdését. A szennyezett kör-

letek leküzdését minden esetben úgy kell megszervezni, hogy biztosítsa a csapatok folyamatos hadtápbiztosítását, és azt, hogy a szennyezett körletek leküzdése során a hadtáp a legkevesebb veszteséget szenvedje.

A támadó hadművelet hegyes körletekben történő végrehajtása esetén számításba kell venni azokat a sajátosságokat, amelyek a csapatok hadtápbiztosításának megszervezésére és végrehajtására ilyen körülmények között jellemzőek.

Mindezek a körülmények kötelezővé teszik számunkra a csapatok hadtápbiztosítása tervezése és végrehajtása módszereinek állandó tanulmányozását és korszerűsítését.